

Ca-Nostra

EPOCA SEGONA
ANY IV : NÚM. 27

REVISTA D'INCA MENSUAL
MARÇ 1922

Redacció i Administració
Murta, 5.-Inca

El Santeristo d'Inca
que en 1607 va suar per espai de tres dies

AMB LA CREU

Jesús, el bon Jesús, visqué trenta tres anys enamorat, enamorat de la creu. Si abans no fou clavat en ella, fou per conveniència nostra.

¿Qui ens hauria fet entendre la seva doctrina, tan contrària a la doctrina del món i de la carn, si ell mateix no la hagués explicada amb paraules, practicada amb exemples i avalada amb miracles?

No ens hauríem fiat de ningú i hauríem trobat excuses contra tothom. Calia, doncs, que es prengués temps per a la seva vida abans d'abassar la creu per a morir en ella.

Però mentres esperava i desitjava el dia de celebrar les seves esposalles amb la creu, prou ens deixava endevinar aquesta amor seva per la simpatia que sentia per tot lo que té amb la creu parentiu o semblança.

Per això va voler ser pobre com si no pogués haver les riqueses, treballador com si ho fos per necessitat, humil com si tinguéssim temor de enganyar-se i auster com si fos pecador: Ell que era amo de tot sense haver de menester a ningú, sapientíssim i santíssim.

En aquestes vengué un dia en què no hi havia raó per a més allargaments, i de dret a dret se'n va anar pel camí que portava a la creu.

Quan els butxíns, per ordre superior de Pilat, li presentaren la creu al davant, tot seguit la prengué per seva i amb ella va compartir la curta vida que li quedava. De primer fou ell qui s'abraçà i portà a ella, per a experimentar tota la dolçura de tan volguda carga; mes bentost fou això impossible perquè damunt de la creu hi pesaven totes les malifetes de la humanitat. Quan no va pòguer més es va posar en braços de ella i ella el va abraçar, alçar i sostenir, ajudant tres claus.

De manera que quan la creu va deixar de ser per a Jesús una carga va passar a ser un llit i un suplici.

Com llit hauria estat ben dur sense el coixí de la seva amor; com suplici hauria semblat infamant sense la auriola de la seva suavitat.

¡Ai bon Jesús que jo també voldria reconciliar me amb la creu i saber-la portar, i si és massa pesant deixar-me per ella abraçar i en ella clavar!

Si és creu de humiliació, Vos destilareu en el meu cor el bàlsem de la suavitat.

Si és creu de turment, Vos m'ajudareu a interposar-hi un bon coixinet d'amor.

J. R.

DIA SOLEMNE

Amb motiu de la Comunió Solemne de la meva germana Francisca.

Cantau, mos benamats, amb alegria!
per mon august festí
que tota amor la Santa Eucaristia
m'ha dat aquest matí.

Ocult baix la matèria ha fet sa entrada
en mon pit l'Increat.
Es Pare, i per estar amb sa fillada
son reialme ha deixat.

Jo l'he sentit avui amb sa grandesa
voltat de xerafins;
l'he vesllumat en mig de sa pobresa
amb resplandors divins.

L'he vist fer tremolar amb sa potència
l'univers sensa fi;
l'he vist plè de bondat i de clemència
dalt una creu morí.

Cantau, mos benamats, que en aquest dia
de res sent ja temor,
puis teng units a dins l'ànima mia
el poder i l'amor.

LLORENÇ M.ª DURAN

Parlem clars amb això de l'hospital.

A un dels números passats publicàvem un article de col·laboració a favor de la pobresa vergonyant, el que amb gran còpia de dates senyalava els medis per atendre a ses necessitats. Però l'articulista se declarava, redonament, contra la creació d'un hospital en la nostra Ciutat, i amb això, no hi podem estar conforme.

Damunt tots els setmanaris mallorquins que baix aquesta direcció s'han publicat, durant vint anys, es troben escrits que demanen a la generositat inquera la creació d'un hospital, freguent-se, a voltes, fets concrets que proven la necessitat d' tal institució benèfica.

Sabem que darrera l'articulista hi ha certa opinió que estima innecessari tal fundació a Inca; mes de totes les persones que aixís opinen no n'hi ha cap que pensi tenir necessitat d'haver-se de servir d'ella. Si acàs qui tendria dret de proclamar la inutilitat de l'hospital serien les senyores de «Les Conferències» i les religioses que assisteixen als malalts a domicili. Elles, coneixen els recons de la societat i poren contar que han trobades escenes llastimoses de misèria a on faltava tot: recursos, assistència i netedat: gents, que, encara que tenguen llar, estarien cent vegades millor a un assil per la seva curabilitat, i que si no hi van, és perque no tenen avinentesa; perque anar a l'hospital provincial sempre és més engorrós i més sensible deixar son poble en moments de tregèdia. Sobretot, qui tendria dret a dir que no vol hospital serien els qui per la seva pobresa o desempar estan més propensos anar-hi, de bon o de mal grat.

Ens han contat que s'altre dia, dins una família inquera hi va haver una brega, i de resultes d'ella, un vellet ferit tengué que

esser trasportat a les cases del Socós pel seu goriment. Sa família, quand s'en donà compte, se lamentava de l'afrota que havia caigut damunt ella per tenir son parent acullit per misericòrdia. Malgrat al seu fariseisme o penediment, passaren dies i no'l trèia de la casa del socós, ni estava en condicions pels seus mals antecedents. Vol dir això, que, moltes vegades, no queda altre remei al pobres (i rics) que deixar-se portar a l'hospital; i que si be allà no hi troben la calor dolça de la família en camvi hi troben la caritat de les bones religioses que supleix amb ventatges al gombol que los poren donar els seus per bona voluntat que tenguen, i mes avui que moltes llars s'han convertides amb *hospederies*.

Es de creure que molts no s'han donat conte de la marxa que ha presa la societat inquera. La gent fuig del camp desitjosa dels salaris del taller i la fàbrica. L'obrer aguanya molt, però degut el seu luxe amb menjar i vestir i *altres coses* viu al dia. No es necessita ser profeta per veure que a Inca es va preparant, lentament, un vertader proletariat per falta de previsió i economia, seguint el camí de les grans ciutats fabrils. En venir l'equilibri del estat actual del món potser vengua la baixa del salari, i quan no, la malaltia i la vellesa, forçosament porta a l'hospital an els qui no han sabut aprofitar-se del bon temps, com avui succeïx que tant guanyat tan gastat.

Aiximateix no deixa de ser una anomalia sostenir (com n'hi ha que sostenen) que aquí perque *som ciutat*, puga haver-hi una prostitució reglamentada i un joc escandalós; que perque *som ciutat*, puga haver-hi tots els vicis de les grans urbs, fonts de desdites i desgràcies, i que se faci obstrució a un establiment fill de la Església que ve a amparar, en sa majoria de casos, les víctimes de les nostres concupiscències ciutadanes.

Es clar que aquesta obstrució és deguda

a l'impost que pesaria damunt els inquers el seu sosteniment, perquè s'ha dit que n'hi ha que somien en grans sales d'operacions i en obtenir places i empleus, i que segons càlculs que s'han fets, cada llit parat duria de pressupost 5000 pessetes anuals. Però no se tracta d'això, sinó de fer un hospital modest en la forma que'l té projectat Sor Josefa, que no costaria més que'l sosteniment dels acullits pels motius que anam a exposar.

El sosteniment de les religioses, com diguerem damunt Ca-Nostra, no costaria res al poble, aniria a càrreg de la Comunitat que vendria.

L'edifici-hospital també ja el tenim, basta per comensar el que ha preparat Sor Josefa a sa casa pairal, i si resultàs que tengués tampocs acullits com diuen, bastaria per a sempre.

El melge municipal que està obligat a visitar els pobres de solemnitat del poble, creïm que molt bé poria servir els de l'hospital.

Si se presentassen cassos de haver de fer operacions a pobres, se poria anar a l'hospital provincial que per això no hi haurem perduts els nostros drets.

L'articulista diu que la fundació d'un hospital a Inca seria un fracàs. Aquí no hi ha lloc a fracassos ni èxits, sino de complir amb un deure d'humanitat i cristianisme. Que resulta que són pocs els que se aculleixen a l'establiment benèfic? millor, això serà una demostració de riquesa i benestar general: l'hospital segueix dins son estat modest. Que vé el proletariat que nosaltres prevèim, que hi ha moltes necessitats i són molts els acullits? aleshores (dins un èxit de que Deu nos lliber) vendrà el cas de aixamplar l'edifici o fer-ne un de nou i consignar fortes sumes per beneficència, de que no podrem defugir per ser de rigurosa obligació i per no passar per un poble desorganitzat.

MIQUEL DURÁN

L'Harpa d'Inca

El magnífic Ajuntament, apreciand lo que val l'esforç que fa l'orfeó per la educació i refinament de la joventut, ha acordat subvencionar-lo amb 200 pessetes cada any. El gest protector de l'Ajuntament ha caigut molt bé dins el poble que ja estima l'orfeó com una cosa seva gloriosa.

Els organitzadors de «L'Harpa» resten agraïts a l'Ajuntament per llur protecció que los ajudarà a sostenir els seu pressupost.

Com se vol assegurar la vida de l'orfeó damunt basse sòlida, desmentint aquella dita que hi ha a Inca que no pot haver-hi res bo que duri, s'és oberta una llista de socis protectors; i en satisfació hem de dir que espontaneament s'han presentats una trentena.

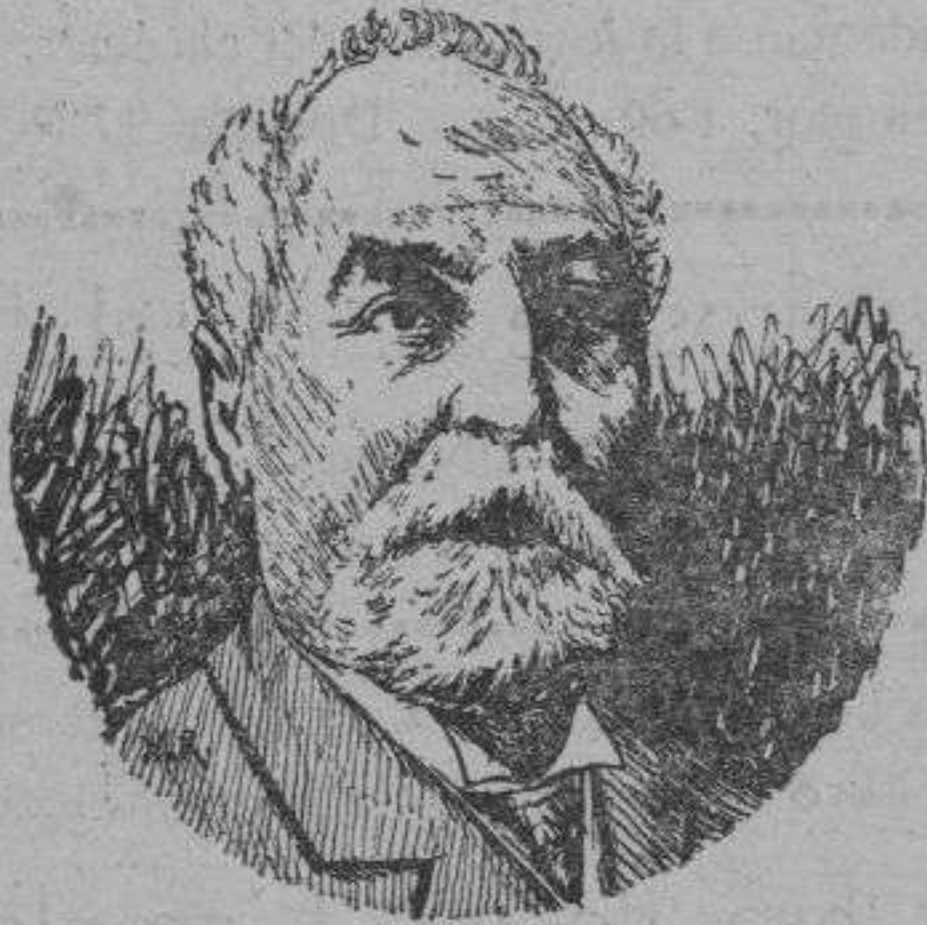
Encara que cap soci haja preguntat quins benefici tendran els protectors, estàn facultats per dir-los que sempre seràn els primers convidats en tots els concerts o festes que *L'Harpa* organitzi; a més de celebrar-se cada d'any alguns concerts aposta per ells i per les famílies que ells convidin.

Per exemple de tots a continuació donam els noms del socis protectors que s'han apuntats a «L'Harpa d'Inca»

- 1 Mn. Miquel Durán Seurina.
- 2 Mn. Miquel Llinás Mateu—Consiliari del Círcol.
- 3 D. Jaume Sampol Antich—Pvre.
- 4 D. Antoni Riera Bauzá—Metge.
- 5 Mn. Tomás Mora Cànovas—Pvre
- 6 » Josep Aguiló Pomar.—Pvre.
- 7 D. Miquel Ferragut Ramis, (Difunt).
- 8 » Bernat Aguiló—Tenedor del Crèdit.
- 9 Mn. Miquel Fuster Cortés—Pvre.
- 10 D. Gabriel Fuster Cortés—Industrial
- 11 » Jaume Estrany Llabrés—Relotger
- 12 » Juan Buades Domenech.—Comerciant.
- 13 D.ª Josefa Morey Sanxo, Viuda de Català
- 14 D. Antoni Socias, Tenedor de la Propagadora.
- 15 » Josep Siquier—Missè i Secretari de l'Ajuntament.
- 16 » Pere Cortés Miró—Comerciant.
- 17 Mn. Francesc Rayó, Cura Arxiprest d'Inca.

(SEGUIRÁ.)

MALLORCA EDITORIAL

DON JUAN BENEJAM

La vida es cruel y dolorosa. Los pueblos empujados por la fuerza de las ideas continúan su marcha ascendente sin volver la vista atrás. Los hombres guías que señalan el camino por seguir se quedan en la penumbra de sus torres de marfil construidas con su corazón y su cerebro sin recibir ni una mirada de los que gracias a ellos disfrutaron un mas bello vivir. Doloroso espectáculo para los que se ofrendan en el sacrificio de la humanidad y que les apartaría del esfuerzo a que se han atado si no esperaran más premio que el material del oro o momentánea adoración de las multitudes. Pero hay algo más elevado y hondo que mueve y moverá al hombre bueno mientras subsista la humanidad: la fé en otra vida, para el cristiano; el imperativo categórico; el cumplimiento del deber...

Un hombre así acaba de dejarnos. Para muchos de los que ahora leerán la noticia escueta y el elogio común expresado en las líneas de una revista habrá sido una sorpresa el que todavía viviera. Benejam, el pedagogo, había dejado de existir para nuestra generación nerviosa y despreocu-

pada. Solo vivía el patriarca, el hombre bueno, amante de su pueblo, de la roca que le vió nacer, y amado por todos los que le conocían y trataban en la Ciudadela de sus amores.

Y sin embargo la obra de D. Juan Benejam es admirable y digna de ser estudiada. Descontento de lo existente en materia de enseñanza, busca y halla, ensaya y consigue mil procedimientos de llegar rápida y eficazmente al corazón del niño; ve que la escuela es algo mas que el lugar de disciplina árida y seca, donde se enseña mecánicamente a leer, escribir y contar; adivina la desigual formación del espíritu de los niños y comprende que la función esencial del maestro es formar hombres. . ¿I quien sino él, podía formarlos? Sensibilidad finísima, corazón abierto a todo sentimiento humano, se adapta a sus niños, y para ellos se pliega en su noble espíritu buscando caminos más fáciles, plenos de su cordial efusividad, para llevarlos alegremente al fin que se propuso desde el primer momento. Sus alumnos le quieren, le respetan y le veneran, y sin embargo le tratan con amistad y con tierna intimidad. Y así una generación y otra, y otra. . Y en tanto sobre el joven fuerte y esforzado van cayendo los años. . Y los cabellos se blanquean, pero el corazón es cada día más grande, más abierto, más fecundo, más anheloso de darse a su país, a los niños, a su escuela.

Y Benejam, que siente su problema, el problema de su escuela, comprende el de todos los maestros que en cada rincón de España se hallan abandonados a si mismos, sin medios para llenar su misión y puestos ante el dilema de no hacer nada o ser mártires. . Y acude a ellos. Y escribe... escribe, abundantemente, ininterrumpidamente, dándose a todos... Escribe obras

para los niños y para los maestros... Y las lanza a la vida sin cuidarse lo que con ellas se harán... El que quiera cogerlas las co-ge, y se las hace suyas... Son para todos...

Ultimamente el roble fuerte y robusto se sintió herido. Postrado su cuerpo, tuvo que sentir el suplicio de tener que esclavizarse cuando su espíritu estaba más deseoso que nunca de entregarse, como si quisiera legar a los que le amaban toda la ciencia y la experiencia de su corazón y de su mente. La hora fatal se aproximaba... Todavía le vimos en nuestra última visita a Menorca, después de darle un abrazo fuerte, allá sobre una roca del muelle de Ciudadela, la mano levantada, despidiéndonos .. ay! para siempre.

Benejam! En nombre evocador, no morirà. El amigo cordialísimo, seguirá en nuestro corazón, como un ejemplo a seguir, en la lucha noble de elevar nuestro pueblo.

JUAN CAPÓ.

Libro de las claras y virtuosas mujeres

Magníficamente adecuado a las niñas de 10 a 12 años y que acompañará a la la mujer durante toda su vida como una fuente de consuelo y bellos ideales

Obra pulcramente editada con multitud de grabados y artística encuadernación.

Ejemplar: 1'60 Docena: 17 Pesetas

Cuaderno de Rotación

La explicación del uso de este cuaderno, tan aceptado en otros países, se encuentra al mismo en las páginas de observaciones.

Un ejemplar 50 cts. docena 5 ptas. cien 40 pts.

Historia de Mallorca

compendio de la historia local, adecuada a las normas pedagógicas modernas, con tendencia a la formación del carácter.

Ejemplar: 1'60 Docena: 17 Pesetas

Cuadros de S. M. el Rey

los hay en esta Libreria en color sepia

Tamaño 70 x 50 a 4 pesetas uno

Los buenos maestros deben proveerse del libro formador del carácter, titulado:

Libro de los Ejemplos

Ejemplar: 0'90 Docena: 9 Pesetas

MALLORCA EDITORIAL

desea llevar a las escuelas arte y ciencia y sirve a todos los encargos de libreria y material de enseñanza.

M. DURÁN, Calle de la Murta, 5
INCA - Mallorca

ENTREFILETS

Les ones de l'aire se sentiren pertorbades per les campanades de les onze.

Els allots, com esbart d'escampadissa sortiren de l'escola.

Uns per aquí... altres per allà...

Tomben cantó i uns quants d'escolars s'aturen a observar atentment qualche fet de la vida. Es cosa seva.

Que serà?

Ès l'Inspector de policia que treu amb el mes fret estocisme els feims de casseva.

I els atlots miren...

Infantívola distracció...

ALTAIR.

Cronicó d'Inca

Dia 1.—Primer dia de corema.

Enguany tenim per predicador a Mn. Antoni Artigues, orador sagrat molt conegut i estimat a Inca.

—La Junta de Dames de la Creu Roja ens envia l'estat de comptes de lo que ha recaudat ella i la Redacció de «La Comarca» pels afamats de la Rússia.

Han recoletat entres les societats, Ajuntament, rifa i la postulació a domicili 1.076'37 ptes. Gastades en premis per la rifa i demés, 137'10 ptes. restant 939'15 ptes. que han enviades per mediació del Sr. Bisbe de Mallorca al seu destí. Encara hi ha persones caritatives. Que Deu los ho pag!

Dia 19.—A la Parròquia es celebra la festa del Patriarca i Senyor Sant Josep amb molta solemnitat i concurrència de feels

S'era preparada amb una novena amb Nostramo Patent i sermó cada dia per Mn. Artigues, que amb eloquència admirable i un zel meravellós nos fa la corema.

--El vespre, en el Circol d'Obrers Catòlics es va fer una vetllada en honra del mateix Patriarca.

La presidí D. Ramón Reus, primer Tinent de l'Ajuntament amb el President de la societat D. Juan Estrany i els mestres nacionals D. Ramón Morey, D. Pere J. Fornés i D. Antoni Salleres.

El jovent de la càtedra de declamació lletgí poesies i composicions en prosa de gran valor literari que foren molt aplaudides.

D. Ramón Morey, Mestre Nacional de Binisalem, hi donà una hermosa conferència sobre la educació, quina matèria desglosà de la instrucció. Digué que la educació devia esser obra principalment dels pares més que dels mestres, perquè, el gran número d'alumnes que solen assistir a les escoles impedeix al mestre estudiar el caràcter i les inclinacions de cada un. Els pares han de comensar l'educació del seus fills ja abans de venir al món, treballant en la seva pròpia formació.

Retregué la educació de les antigues famílies mallorquines, que, sens tenir gran cultura, es veien aquells amos i madones, que tenien a gran estima la seva honradeç

i cristianisme que inoculaven a sos fills i dependents, formant-se aquelles cases parrals de la pagesia i menestralia que eren mirall de educació.

Recalcà molt que la educació devia esser obra dels pares si volien que fos de pràctics resultats,

El Sr. Morey va esser molt aplaudit i felicitat per la seva conferència.

En la segona part «L'Harpa d'Inca» cantà hermoses cançons del seu repertori, i donà de plus l'estrenament del «Xiula'l fuet» de l'autor alemany Grieg, essent, com sempre, aplaudidíssima.

Dia 23.—Fa quatre brusques i apareixen plenes de neu les montanyes. Els sembra diufa una revivaia.

DEL MUNICIPI

Dia 2.—El Consistori acordà donar 100 pessetes pels necessitats de la Rússia famolenca.

Dia 16.—A proposta del senyor Truyol l'Ajuntament acordà que en totes les edificacions noves que d'aquí avant es facin se obligui als propietaris a posar canal a les teulades i carena a l'arresant amb els seus respectius canalons.

Dia 23.—El Sr. Reus proposa subvencionar l'orfeó «L'Harpa d'Inca» amb 200 pessetes cada any. Així se va acordar. En Durán en nom de l'Orfeó dona les gràcies a l'Ajuntament que s'ha sabut compenetrà de sa obra social i patriòtica, sancionant amb llur protecció la finalitat de «L'Harpa».

Dia 30.—El Batle, D. Pere Cortès, en la sessió de nit se despedeix; però com no hi ha més que En Durán dels concellers que han de continuar, encarrega an aquest, que es despedesca en nom seu dels regidors que han col·laborat durant la seva actuació. Allavors se despedeix del públic ja que no hi ha consellers. El públic fa demostracions d'aprovació pel Batle i pel Sr. Reus—que també es despedeix—i de censura pels sitials buits.

Dia 1 d'Abril.—Se constitueix el nou Ajuntament. Per R. O. és nomenat Batle d'Inca, el Misser D. Miquel Pujadas Ferrer, i per 11 vots contra 5 en blanc són elegits per les tinències: D. Juan Noguera, D. Bartomeu Payeras, D. Antoni Truyol; per síndics: D. Juan Truyol i D. Jordi Bisellach; per regidor interventor. D. Juan Alzina.

El nou Batle, Sr. Pujadas, fa un discurs de presentació. Saluda el Rei que l'ha agraciat en son nomenament, i als consellers que componen l'Ajuntament. Diu que dins el nou Consistori més be hi veu representades les classes socials que no els partits polítics. Aquí hi ha, afegeix, comerciants, industrials, homos de carreres, intellectuals, i la classe del treball. I que com a tots els considera persones de bona voluntat espera de tots una eficaç col·laboració per fer anar avant les coses del Municipi.

DE POLITICA

Pocs després de les eleccions se començà a correr la notícia que l'estol de lliberals independents que havien anat a la lluita electoral coalligats amb els conservadors s'havien separats d'aquests políticament; però que, malgrat això, no estaven en intel·ligència amb els lliberals que capitaneja el Diputat provincial D. Domingo Alzina.

Ara, en la constinució de l'Ajuntament, s'ha vist clarament de quina part tombaven al votar les finències per una majoria de 11 vots contra els 5 dels conservadors que votaren en blanc.

La glrada i l'intel·ligència dels lliberals independents amb l'altra agrupació esquerrana no pot ser més manifesta.

---

† Nostros amics Difunts

D.ª MARIA FIAL RIBAS D'AMER.

Sense esperar-ho, la nit del 31 d'abril va anar s'en a descansar en la pau del Senyor, D.ª Maria Fiol, esposa que fou de l'amic benvolgut D. Antoni Amer, Director de la Sucursal del Crèdit Balear.

Ha mort en la plenitud de l'existència. Tenia 34 anys. Ens ha deixat quant, en l'esclat de la vida, el còs és fort i l'ànima es manifesta florida de totes les virtuts: les religioses, les íntimes, les de caritat ..

I així era D.ª Maria

El seu esperit tant cristià responia al modo de ser eminentment religiós de la seva distingida família que amb tant d'acert dirigia, com a mare bondadosa, pels camins educatius de la perfecció cristiana. Pertenexia a totes les associacions de caritat de la nos-

tra població, i ara, darrerament, treballava en la barriada que li havia encarregat la Lliga espiritual contra la blasfèmia. Piedosament podem creure que el Senyor li haurà premiat son çel i sa virtut, concedint-li poder glorificar son sant Nom per a sempre entre els escullits.

Qui la va tractar va estimar-la. Bona prova d'això va esser les imponents manifestacions de dol fetes, tant a la seva conducció al cementeri com al suntuós funeral celebrat en sufragi de la seva ànima. Pot dir-se que tot Inca va desfilar per davant el senyor Amer testimoniant el sentiment de condol que afligia al poble.

Vengueren també moltes personalitats de fora d'Inca, entre elles, la Junta del Crèdit Balear. De Caimari, a on la família Amer hi passa temporades, acudí gran contingent d'amics i coneguts, desfent-se tots amb alabances de la senyora morta.

Rèbia el nostre amic Sr. Amer el més afectuós pesabé per la mort de la seva muller virtuosa, el qual fèim extensiu a sos cinc candorosos fillets, a la senyora àvia D.ª Maria, a son germà D. Jaume Fiol i demás família. Per tots desitjam el bàlzem de la resignació cristiana, tant necessari en aquest moment de tribulació i de prova.
R. I. P.

—L'amic D. Josep Vidal, Notari de Manacor, i la seva dolça esposa D.ª Teresa Alcover, ploren la pèrdua de la seva fillona Juana, una nina angelical d'uns 7 anys que era l'encant de sos familiars i de tots els qui la tractaven.

Sa mort és estada més sentida per haver-la motivada un accident fortuit. De veres planyem a sos desconsolats pares i padrins paternes D. Jaume i D.ª Juana, i demás família i los donàm nostro més sentit condol.

Ha mort el distingit capità de Carabners D. Adolf Millán Pelaez, espòs de D.ª Maria Fiol, filla del nostro amic y suscriptor D. Bartomeu.

Enviàm nostro pensabé a la seva viuda i família per tan sensible pèrdua.